

Висновки. Таким чином, переклад дійсно важливий у локалізації цифрового середовища, адже саме він забезпечує точність, культурну адаптацію та якість продукту. Для ефективної комунікації перекладачу-локалізатору не достатньо знати мови, потрібно також мати знання у сфері цифрових технологій і критичне мислення. До того ж від локалізації залежить конкурентоспроможність продукту на міжнародному ринку, тому важливо інвестувати у якісний переклад.

Подальші дослідження можна спрямувати на детальніше вивчення проблематики локалізації в українському цифровому сегменті і її розв'язання. Іншим перспективним напрямком є удосконалення автоматизованих систем локалізації (включно з використанням штучного інтелекту) та її інтеграція у професійну діяльність, однак потребує доопрацювання та залучення експертів для забезпечення високої якості перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артушевська А. 11 запитань про локалізацію: з чого починати роботу в галузі, як перевіряють знання фахівців і що робити з критикою. URL: <https://gamedev.dou.ua/articles/11-questions-about-game-localization/#two> (дата звернення: 26.03.2025).
2. Качан Я. Не перекладачами єдиними: як уся команда може впливати на якість локалізації. URL: <https://dou.ua/forums/topic/46263/> (дата звернення: 26.03.2025).
3. Модлінська І. Виклики й рішення в локалізації застосунків. URL: <https://dou.ua/forums/topic/47985/> (дата звернення: 26.03.2025).
4. Schäler. R. Localization. Encyclopedia of Translation Studies, Baker M. and Saldanha G. (Eds.), 2007.

Гонта Христина

Науковий керівник – доц. Караневич Мар'яна

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТИЗМІВ В АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ МОВНІЙ ПАРІ

Вступ. У сучасному перекладознавстві питання передачі діалектного мовлення посідає одне з чільних місць, особливо коли йдеться про художні тексти, насичені регіональними або соціальними мовними варіантами. Територіальні діалекти в оригінальних творах не лише виконують стилістичну функцію, але й є потужним інструментом творення соціокультурного портрета персонажів, окреслення їхнього походження, статусу, освіти й навіть світоглядних орієнтирів. Особливої складності набуває проблема відтворення таких діалектних особливостей у перекладах між неспорідненими мовами, зокрема в межах англійсько-української мовної пари, коли прямого відповідника для окремих діалектних форм не існує. Успішний переклад територіальних діалектизмів потребує від перекладача не тільки глибокого розуміння вихідного тексту, а й творчого підходу та володіння широким спектром стилістичних і лексичних засобів, що дозволяють зберегти функціональні характеристики мовлення персонажа в іншомовному середовищі.

Метою статті є встановлення способів відтворення територіальних діалектизмів у художньому перекладі в англійсько-українській мовній парі шляхом аналізу романів «Вбити

пересмішника» Гарпер Лі, «Таємний сад» Френсіс Бернет та «Посмертні записки Піквікського клубу» Чарльза Діккенса.

Основний текст. Формування мовної особистості персонажа у художньому творі є одним із найважливіших елементів авторської концепції, що покликаний відтворити не лише індивідуальні риси героя, а й вкорінити його у конкретний соціальний, культурний або географічний контекст. Одним із потужних засобів досягнення цієї мети є використання діалектних форм, які відображають територіальну приналежність героя. Відповідно, проблема адекватного відтворення територіальних діалектизмів у перекладі на іншу мову, зокрема у межах англійсько-української мовної пари, набуває особливої ваги, оскільки перекладач стикається з необхідністю передати не лише зміст мовлення, але і його соціально-культурне маркування.

У художньому перекладі діалекти постають як багатокомпонентне явище, що охоплює фонетичні, лексичні, граматичні та стилістичні рівні мови. Перекладачеві доводиться не лише аналізувати ці рівні, але й приймати рішення щодо способу відтворення діалектних елементів у мові перекладу. Це завдання ускладнюється тим, що безпосереднє відображення територіального діалекту в іншій мовній системі майже неможливе, оскільки діалекти, як правило, є унікальними для кожної мови й культури. Як зазначають Т. Некряч та О. Ребрій, використання діалекту культури-приймача для відтворення діалекту культури-джерела може призвести до спотворення географічної локалізації твору, а відтак і його художньої автентичності [8, с. 24; 9, с. 32]. У зв'язку з цим перекладачі вдаються до різних тактик, серед яких найбільш поширеними є: 1) стилістичне маркування мовлення персонажа шляхом використання простонародної або розмовної лексики; 2) використання архаїзмів або неологізмів для створення ефекту мовної відчуженості; 3) часткове відтворення фонетичних особливостей діалекту; 4) компенсація діалектних рис іншими засобами, наприклад, синтаксичними конструкціями або інтонаційними особливостями; 5) маркування діалекту в авторських ремарках або виносках [2, с. 33].

У британській і американській літературі XIX–XXI ст. часто використовуються діалекти, які відіграють ключову роль у формуванні соціального й етнічного портрету персонажів. Наприклад, йоркширський діалект (територіальний діалект Північної Англії), афроамериканський діалект (етносоціолект, характерний для носіїв африканського походження в США) та кокні (діалект Східного Лондона, асоційований із робітничим класом) [4, с. 73]. Ці діалекти відзначаються рядом специфічних ознак, які створюють певні труднощі для перекладачів.

Розглянемо приклад відтворення афроамериканського діалекту: “Hush your mouth! Don’t matter who they are, anybody sets foot in this house’s yo’ comp’ny, and don’t you let me catch you remarkin’ on their ways like you was so high and mighty!” [12]. – «Заткнись! Немає значення, хто вони такі – кожен, хто ступає в цей дім, твій гість, і не смій мені базікати про їхні звички, наче ти пані з великого панства!» [7]. У цьому прикладі видно, що перекладач не відтворює

фонетичну специфіку афроамериканського діалекту (yo', remarkin'), але використовує знижену лексику («заткнись», «базікати»), що передає соціальну характеристику персонажа. Таким чином реалізується тактика функціональної компенсації діалектних ознак.

Розглянемо ще один приклад із використанням йоркширського діалекту: "Tha's nowt but a scrawny nowt, tha knows" [10]. Переклад: «Ти нічого, крім кістлявої нікчеми, не вартий, знай це» [1]. Тут форма «tha» замінена займенником «ти», а діалектизм «nowt» перекладено як «нікчема», що передає зневажливий тон оригіналу. Водночас збережено емоційне забарвлення мовлення.

Кокні також характеризується специфічною фонетикою, римованим сленгом і граматичними відхиленнями від норми. Наприклад: «I ain't got no bleedin' idea what yer talkin' about, mate» [11]. – «Без поняття, про що ти торочиш, друже» [6]. Тут перекладач застосовує стилістично знижену лексику («торочиш») та розмовну конструкцію («без поняття»).

Як зазначає О. Гаврикова, діалекти у художньому тексті можуть виконувати етнографічну, соціально-культурну, ідеологічну функції. У перекладі повне відтворення етнографічної функції є малоймовірним через відсутність еквівалентів локального діалекту, однак соціальна й ідеологічна функції можуть бути частково або повністю збережені через відповідне стилістичне маркування [3, с. 30].

Слід зауважити, що крім використання діалектів низького соціального прошарку, увагу слід приділити гіперлектам – мовленню персонажів із високим соціальним статусом, яке відзначається підкресленою нормативністю, складною синтаксичною організацією та добром книжної лексики. Перекладач має прагнути зберегти ці ознаки, уникаючи надмірної стилізації [5, с. 133].

Висновки. Дослідження дозволяє зробити кілька висновків щодо відтворення територіальних діалектизмів у художньому перекладі з англійської на українську. Повноцінне пряме перенесення фонетичних, лексичних і граматичних особливостей оригінального діалекту є малореалістичним через відсутність структурних відповідників та унікальність діалектних систем кожної мови. Водночас діалекти відіграють важливу роль у формуванні автентичного образу персонажів і культурного контексту твору, тому їх ігнорування призводить до втрати частини авторського задуму. Таким чином, переклад діалектного мовлення передбачає не механічне відтворення форм, а ретельне добирання засобів, які забезпечують функціональну відповідність. З огляду на неможливість відтворити територіальні діалекти англійської мови українськими територіальними діалектами, перекладач має зосередитися на збереженні соціального компонента мовлення. Використання розмовної та стилістично зниженої лексики є ефективним засобом передачі діалектних рис у межах англійсько-української мовної пари. Загалом, відтворення територіальних діалектизмів у межах англійсько-української пари – складний процес, що потребує філологічної підготовки та творчого підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернет Ф. Г. Таємний сад / Френсіс Годгсон Бернет ; пер. з англ. Наталки Римської. Львів : Видавництво Старого Лева, 2010. 288 с.
2. Бугера О. А. Соціальні діалектизми: історія розвитку та теоретичного опрацювання. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2011. №. 6 (2). С. 30–38.
3. Гаврикова О. М. Проблема співвідношення «мова-діалект» в сучасній англійській мові. Дніпро : Міжнародні відносини, 2018. 59 с.
4. Демків Ю. М. Англійська літературна мова та її територіальні діалекти: компаративний аналіз. Young Scientist. 2017. Т. 44. №. 4.3 (44.3). С. 73–76.
5. Дехтярьова О. В. Лінгвокультурологічний аспект вивчення діалектних фразеологізмів у художніх творах. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Філологічні науки. 2015. №. 38. С. 131–134.
6. Дікенс Ч. Посмертні записки Піквікського клубу / Чарльз Дікенс ; пер. з англ. Володимира Панченка. Київ : Видавництво Жупанського, 2024. 808 с.
7. Лі Г. Вбити пересмішника / Гарпер Лі ; пер. з англ. Тетяни Некряч. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2019. 384 с.
8. Некряч Т. Є., Чала Ю. П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів: навчальний посібник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
9. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
10. Burnett F. The Secret Garden. URL: <https://archive.org/details/secretgarden00burn/page/4/mode/2up> (дата звернення: 21.03.2025).
11. Dickens Ch. The Posthumous Papers of the Pickwick Club. URL: <https://www.dickens-online.info/thepickwick-papers-page6.html> (дата звернення: 21.03.2025).
12. Lee H. To Kill a Mockingbird. URL: http://www.kkoworld.com/kitablar/harper_li_masqarachini_oldurmek-eng.pdf (дата звернення: 21.03.2025).

Грицик Наталія

Науковий керівник – доц. Чумак Галина

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ СТИЛЮ ТА ЗМІСТУ У ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ «ВАВИЛОН» РЕБЕККИ КВАН

Вступ. Існуюче мовне розмаїття у глобалізованому світі сприяє створенню великої кількості літературного продукту. Автори намагаються створити унікальний твір, який приверне увагу та зацікавить читача. Успішність твору на міжнародному ринку залежить в значній мірі від його перекладу. Як наслідок перед перекладачами з'являються багато викликів, пов'язаних із відтворенням тексту і збереженням авторського стилю та змісту. Для того щоб пристосувати переклад до норм цільової мови використовуються перекладацькі трансформації. Ключовими є лексичні трансформації, які дозволяють передати не просто слова, а їхнє значення, стиль та характер авторського оригінального тексту.

Метою статті є дослідження значення поняття лексична трансформація, розгляд системи класифікацій трансформацій, встановлення особливостей використання лексичних перетворень та аналіз їхнього впливу на стилістичні особливості шляхом порівняння оригіналу та перекладу Литвиненко Ганни роману «Вавилон» Ребекки Кван.

Виклад основного матеріалу. Переклад – це відтворення особливостей мови оригіналу засобами цільової мови. В ситуаціях коли через культурні та мовні відмінності виникають труднощі із перекладом, перекладачі, щоб знайти вдалий відповідник вдаються до